

Hilja Haahti

KAOTATUD KIRI

Tõlge soome keelest: Maria Liivlaid

I OSA - 1895

„Ei see löö risti ette, see Katrina Kaarin.“

„On napakas nagu ta emagi!“

Naised kes pesid pesu järverannas, viskasid korraks pilgu mäe suunas, kust tuli alla noor tütarlaps lauldes, hüpeldes ja joostes.

„Tere päevast!“ hüüdis ta ja seisis sirgena pesijate ees. Ta suured sinihallid silmad särasid nagu too rannavesi, kus peegeldusid päikesekiired.

„Kas ei ole tore?“ küsis ta, näidates järvele.

„Mis tore?“ sähvas Miina.

„Kas see pesemine ja rabelemine?“ küsis Riita.

„Vaadake, tädid – kui ilus on ilm – ja järv otse särab! Ja linnud laulavad!“

Ta pöördus ja jooksis paadi juurde, viibates tädidele käega: „Ta-daa-aa!“ Ta valged juuksed helendasid päikesekullas ja ta lokid oimudel mänglesid tuules. Ta hüppas paati ja see viis tüdruku kiiresti Toomeküla poole.

Oli vaja käia ema juures, siis tuua post ja siis – siis tuleb see suur hetk: Kaarin läheb kauplusesse oste tegema!

Ta võttis põuest kirja, mille sees oli 50-margane rahatäht. Isa siiski pidas neid meeles – ema ja teda! Hüpates kuivale maale pani ta raha teise tasku, aga kirja

jättis kätte, et näidata emale. Kaarini emal olid närvid haiged ja ta oli paigutatud elama vaestemajja.

Kartes midagi, mida ta ei osanud seletada, koputas tüdruk vaestemaja uksele. Ta astus kööki, et küsida ema järele, aga seda ei olnudki vaja – seal kolde ääres istuski Katrina Pajunen, koorides kartuleid koos teise naisega.

„Tere, ema,“ tervitas Kaarin ja astus lähemale.

„Tere!“ kostis vaikselt vastu. Need silmad, mis vaatasid Kaarinit, olid samavärvilised kui tütre omad.

Kaarin ütles teisele naisele, et ta tahab emaga kahekesi rääkida ning too tõusis heatahtlikult ja väljus.

„Ema,“ alustas Kaarin, „isa kirjutab meile Ameerikast.“

Ema võpatas ja kui Kaarin vaatas nüüd ema silmadesse, ei olnud ta näinud ema sellisena muul ajal, kui kodus, siis, kui ta ära viidi. Kaarin seletas nobedasti edasi:

„Ema, ei kirjas ole midagi halba, vaid ainult head. Siit kihelkonnast on teisigi läinud Ameerikasse. Kui möödunud kevadel läks Mattila Sander, saatsin isale terviseid, et kui ta juhuslikult teda näeb. Sander kohtaski isa ja peale seda isa kirjutaski nüüd. On kuulda, et saeveski masinist Amos Ketra sõidab ka koos oma pruudi, poemüüja Sannaga.“

Ema kargas püsti ja kogu ta keha värises. Emal sirutas käed ja haaras kirja järele, mida Kaarin käes hoidis.

Nüüd kartis Kaarin veel enam. „Ma loen Teile ette,“ ütles ta, „see ei ole pikk.“ Raha ta ei näidanud. Nii ta alustas ja ema istus uuesti pingile.

„Armas tütar Kaarin! Teatan, et mr Mattila Sander tõi Sinult tervitused ja jutustas, et Sinust on saanud kaunis ja armas miss. Mina elan üksi, aga tegemisi on palju. Mõtlesin ka teile, aga oma plaanist veel ei oska kirjutada. Tervita ema! Saadan Sulle väikese summa 50.-, osta endale midagi, mida vajad. Sinu isa John Smith (ehk Pajunen).“

Kaarini oli jõudnud viimase punktini, kui ema äkilise liigutusega tõmbas kirja ja ümbriku ning viskas välkkiirelt koldesse, kus see kiiresti ära põles. Samas haaras ta nagu kulli küüntega tütre jakiesisest kinni ning hüüdis: „Raha! Raha, kus on raha?“

Oma hirmus mõtles Kaarin hüüda appi, aga kui pääses lahti ema haardest, sööstis uksest välja.

„Nüüd ma ei lähe enam kunagi sinna,“ mõtles Kaarin. Hellad tunded ema vastu kadusid – ta oli mõelnud poest tuua emale suhkrut, kohvi, saia. Kahju – ta ei saa enam isale kirjutada, teda tänada, kuna aadress põles koos kirjaga. Nüüd ta kaastunne kaldus isa poole; kuigi oli kuulnud paha juttu isast, et isa jättis neid maha kui ta oli veel kümne aastane. Sellest on nüüd juba kuus aastat. Kas tal ei olegi teist naist, nagu külas räägiti? - arutles Kaarin endamisi.

Olgu kuidas on, hea, et tal on raha alles. Kaarin läks postimajja, et tuua ära post. Postimajatöötaja andis lehed ja kirjad. Lõpuks ulatas ta allkirjalehe ja viie pitsatiga suletud kirjaümbriku.

„Selle allkirjalehe võid sa tuua täidetult tagasi järgmisel korral – pea meeles – kogukonnanõuniku Hammeri allkirjaga. Kas mõistad? Ära kaota! Hoia kui silmatera!“ seletas postitöötaja.

„Mõistan,“ ütles Kaarin, väljus ja ruttas poe poole. Pahameel ema üle oli juba täiesti kadunud. Endamisi ta arutas: „Mida ma saan selle raha eest? See roheline kleit maksab 25 marka. Siis alusseelik, sukad, sukahoidja ja ilusad taskurätikud, et jääks raha ka kingade jaoks...“

Kaarin astus poodi ja teretas alandlikult poemüüja Sannat. Siis nägi ta poes ka pastorit, kes neid tundis, kuigi oli alles hiljuti tulnud nende kirikukülla. Pastor tervitas lahkelt ja jättis samas hüvasti. Nad jäid poodi kahekesi.

„Ma tahaksin seda kleiti proovida,“ palus Kaarin.

„Kuule, mul ei ole aega – kümme minutit puudub veel kuuest. Ja ega neid kleite võigi ilma-muidu proovida,“ vastas müüja uhkelt.

„Ega ma tahagi muidu.“ Kaarin sai julgemaks ja ütles: „Ma ostan selle!“

„Sina? Kas sa ei taipa, et selline kleit on kallis? Ei osta seda iga postitüdruk!“

„Ma tean, et see kleit maksab 25 marka. Ma soovin seda proovida. Kindlasti see sobib.“

Müüja Sanna Lamp oli üllatunud, kui Kaarin näitas 50-margast ja ta jäi keeletuks. „Kust see tüdruk sellise rahasumma sai?“ mõtles ta. Müüja, haaratud uudishimust ja müümise rõõmust, sulges ukse ja näitas kõike mida Kaarin soovis.

Kõik valitud asjad sobisid imetoredasti. Kui Kaarin peeglist vaatas, ei tundnud ta ennast ära ja Sanna imetles samuti kaunist neidu. Ja siis ta küsis: „Kust sa said nii palju raha?“

„Isalt Amerikast!“ Noh ... nüüd see oli öeldud, mõtles ta, olgu pealegi – mis see minu asi on.

Sanna oleks tahtnud pärida midagi Ameerikast, sest ka tema pidi koos peigmehe Amos Ketraga sinna sõitma kui raha kokku saavad.

Kuid Kaarin suurest rõõmusest ei mõelnud enam millelegi muule, kui et saaks koju ja näidata ennast Jukale. Ta jättis hüvasti ja läks jooksujalu kodu poole, vana kleit ja kübarakarp ühes käes ja post teises. Vastu tuli saeveski masinist Amos Ketra, poemüüja peigmees, kuid Kaarinil ei olnud aega teda vaadata, vaid avas rannakopli värava ja jooksis edasi.

Äkki tilisesid ümberringi lehmakellad ja tige Kaukala pull jooksis koos lemadega tema poole. Kaarin hakkas kõvemini jooksuma. Pöörates põdsaste taha, tundis ta, et midagi kukkus. Siis jäi okste külge kinni kübarakarp. Kuid tagasiminekest ei saanud mõtetki olla – vaid ikka edasi, kui ei taha pulli sarvede vahele jääda! Kaarin jõudis rannale ja ühe viskega olid käes olevad asjad paadis ning tugev tõuge – paat liikuma!

„Ah, tänu Jumalale!“

Seejärel praksusid rannal oksad ja sarviline ilmus esile. See mõirgas ja kraapis ning raputas pead – aga vette ta ei tulnud.

Kaarin värises paadis ja ootas, millal läheb see hirmutis minema, et saaks kübarakarbi kätte. „Aga midagi pudenes veel?“ Esimesena otsis ta allkirjalehte – see oli alles. Kõik oli alles...ajakirjad, ajalehed. Kuid midagi...ta tundis, et kukkus maha...

„Aga see viie pitsatiga paks kiri? ... Kus see on? Kas

tõesti see?“ Ta süda peksles rinnus. Kuid siis ta arutles endamisi: „Ega loomad seda ei söö... Viimaks ometi kutsutakse lehmad koju...siis otsin üles ja kõik saab korda...“

Jälle tilisesid lehmakellad ja rohkem kui enne... ometi lähevad nad koju... Vaikus...

Kaarin sõudis ruttu randa, jooksis metsa ja leidiski kübarakarbi. Ja veel pildiraamatu – küla raamatukogule kuuluva. Aga kiri, kiri...viie pitsatiga...? Ta otsis, joostes meelegaheites sinna-tänna...aga seda ei olnud kusagil. Väsinuna ja õnnetuna pöördus ta tagasi oma paadi juurde.

Ta püüdis ennast rahustada, et ta pole süüdi, vaid Kaukala tige pull. See on teisigi hirmutanud, ka seda poemüijat Sannat, kellel peigmees alati vastus käis, et oleks kindlam koju minna.

Tõenäoliselt see kiri leitakse veel, kui homme minnakse hulgakesi otsima. Ega seda ole ometi neelanud maa ega söönud pull – nii arutles ta kurvalt endamisi.

Ta jooksis nüüd, vaatamata tädide Miina ja Riita poole, kes ikka veel tööd tegid, kokku pannes päevaseid tegemisi.

* * * * *

2

Kuid asjad läksid teisiti. Härrasrahvalt sai ta nii riielda, et magades oli padi päris märg nutust.

Samal ajal olid aga ühed väga rõõmsad – ja need olid saeveski masinist Amos Ketra ja ta pruut müüjanna Sanna Lamp.

Kui Kaarin poest väljus oma pakkidega, ootas Sanna oma Amost, kes pidi talle vastu tulema ja rääkima nende tulevikuplaanist – reisist Ameerikasse. Ei olnudki Sannal vaja kaua oodata, kui ta oli oma armsama süleluses.

„Noh, kallid, kas sõidame?“ sosistas Amos.

„Tahan olla seal kus sinagi, kallid,“ vastas samaga Sanna.

Nüüd nad jalutasid juba vabas looduses otse läbi rannavärava ja pood jäi neist kaugele. Nad olid noored ja rõõmsad – neil oli armastus ja unistus... Ainult, et oleks veel

rohkem raha, siis oleksid nad kõige õnnelikumad inimesed maailmas.

„Jah,“ ütles ülevas meeleolus Amos, „see on meie saatuslik hetk!“

Sanna armastus põles täna seda kuuldes kõrgeima leegina. Metsas tilisesid karjakellad ja kuuldus karjase pilli, kuid see neid ei häirinud. Amos astus otse, aga Sanna, kuigi oli kaitsja kaasas, kuulatas hoolega kuhu suunduvad lehmad ja see Kaukala tige pull, kes oli teinud tihti teda arglikuks. Ta vaatas ette ja taha...kõrvale ja metsa.

„Mis see on?“ hüüatas ta äkki maha kummardudes ja viie pitsatiga kirjaümbriku üles tõstes.

Amos seisatas ja luges: „Toomeküla kogukonna nõunikule härra Erland Hammerile. Tähitud. Summa 350 marka.“

Nad seisid hämmastunult, silmi pilgutamata, hoides käes midagi, mis neid erutas.

„Mida sa mõtled?“ küsis äkki Amos.

Sanna ei saanud sõna suust.

„Istume sinna kännu otsa,“ andis nõu Amos.

Sanna käsi värises hoides seda kirja ja ta kartis vaadata oma peigmehe silmadesse. „Kas see on saatuslik hetk?“ mõtles ta.

„Kas sa mõtled sama?“ küsis nüüd Amos uuesti kähiseval häälel.

Nad vaikisid. Neil oli hirm. Amos võttis kirja, tegi lahti ning luges: „Lepingu põhjal maksan metsa eest nüüd lõpparve...“ All seisis selle uhke ja rikka mehe allkiri. Adresseeritud teisele rikkale – Anton Rosenius ja Erland Hammerile.

„Tead, mu kallis, need härrad ei jää vaeseks selle rahata – nad on imenud töörahva higi ja jõudu juba mitu aastakümnet.“

Seda kuuldes Sanna värises kui haavaleht.

„Noh, mu kallis, me reisime...see on meie teele saadetud kõrgema poolt,“ seletas mees.

„Ei,“ sosistas Sanna. „Ei tohi! Seda ei saanud Jumal

meile. Meie oleme vargad,“ seletas Sanna väriseval häälel.

„Mis Jumal...sa räägid? Ingersoll on tõestanud, et Jumalat ei olegi,“ rääkis Amos valju häälega.

Sanna mõtles viivuks endamisi: „Kui ei ole Jumalat, siis ei ole ka Saatanat.“ Tol hetkel oleks see tundunud kergendusena. Aga siis tulid talle meelde Amose usklikud vanemad.

„Aga sa oled ju jumalakartlike laps. Mida nemad ütlevad, kui teada saavad?“ sosistas Sanna.

„Nii, nii,“ täntas Amos, „prohvet pidi tehtama minust, kui pandi prohvet Amose nimekaimuks. Ah, jätame need kõrvaljutud! Meil on tarvis nõu pidada, sest see on saatuslik hetk, nagu juba ütlesin,“ kordas veel kord Amos.

Nad istusid ja kui kusagil murdus oks, ehmatas see neid. Nende südametunnistuses käis võitlus. Vaim oli valmis mõistma, aga liha oli seekord tugevam võitma kõik, mis takistas nende plaani. - - - Kui nad lõpuks üles tõusid, olid nad saanud kokkuleppele. Amosel oli kaks sajalist ja Sannal sajaline ja viiekümmeline. Nad olid oodanud, oodanud, et saaks lisaraha ja nüüd oli see tulnud nende ette. Miks lükata eemale seda, mis sülle antakse. Ümbrik sai põletatud – rikkad ei saa vaesemaks.

Sellel nädalal läksid päevad edasi imekiirelt. Pühapäeval kuulutati kirikus neid abielupaariks enne ärasõitu. Sannast sai Amose seaduslik naine – proua Ketra.

Kuigi Amos ei uskunud Jumalat, pidi see kiriklik tseremoonia siiski tehtama, sest vanemate usulahu kirikus ei soovitud neid õnnistada. Ja nii läks kõik korda. Altari ees meenus mõlemale nende ebaaus tegu ja see pisut häiris neid, kuid ega see roim olnud! See oli ainult õnnelik juhus neile! Ei sellest jää vaeseks rikas, aga vaene rikastub küll – sai Amos aru.

Kuigi asjaajamine võttis aja ja taju, pidid nad siiski kuulma rahatukstegevat seika. Nad olid unustanud vaese postitüdruku.

Nüüd käis Sanna mõtteist läbi uuesti see päev, mil

postitüdruk Kaarin ostu tegi – ja ta ei teadnud, mida öelda. Amos teadis öelda, et külas räägiti juba, et see napakas Kaarin ostis varastatud Hammeri rahaga uue kleidi ja isegi kübara – küll on see kergemeelne tüdruk – ja kust mujalt ta selle raha sai?

„Ei, ei!“ ütles Sanna. „Ta ostis ju oma isa saadetud rahaga.“

„Millega sa seda tõendad?“ küsis Amos.

„Ta jutustas mulle!“

„Valetas, teadagi...“

„Ei, Amos, see on tõsi. Ma usun küll teda!“

„Olgu. Aga härrade kõrvus on see vale. Ja see plika on veel laps ja ega talle palju anta... Ta tuleb sealt prii leiva pealt välja teiseks muutumata,“ veenis Amos Sannat.

Ja kes muu võiski nii mõjuda kui armsaim, kes silitas ta käsi ja pead.

„Jah, võib-olla pääseb ta kergelt,“ jäi ka Sanna lootma.

Kogukonna nõunik Erland Hammer oli päris halvas tujus ja neas kord soome, kord rootsi keeles nii Kaukala pulli kui ka seda postitüdrukut.

„Raha peab saama kasvõi maa alt,“ karjus ta, kui ootas otsijaid tagasi. Mõlemad gümnaasiumi õpilased, ta oma poeg Birger ja tema parim sõber Bertil tulid ning teatasid mitteleidmisest. Ka Kaarin otsis, nuttes, aga leidmata.

Ega tasunudki enam otsida, kui külas käisid jutud, millest rääkisid otse pealtnägijad Minna ja Riita, et Kaarinil olid uued riided seljas. See oli ju fakt!

Nii olid nad kõik koos Hammeri juures, kes otse mõirgas, kuuldes neid seletusi Kaarini kohta, kes küll nuttes tõestas, et ta ei ole varastanud. Kuid teda ei uskunud keegi. Oli hilisõhtu kui kõik lahkusid.

„Ega ta kuskile saa joosta – küll kohus ta kohale toob,“ karjus Hammer kohalolijaile, kui Kaarin nuttes ära jooksis.

Hammer jäi üksi pojaga.

„Isa, usu, Kaarin küll ei ole seda võtnud,“ ütles Birger.

„Aris, mis on sinul selle napaka tüdrukuga tegemist? Mis

temas sulle meeldib? Ma sulle näitan veel – kaitseb varast!“

Poeg jooksis oma tupp. Ta südames oli piin. Ta ei saanud und. Tõesti, temale meeldis Kaarin – kõik mis temas oli: siirus, lapselikkus, ilu, rõõmsameelsus! Talle tuli meelde pilt alles eile nähtust, kui isa püüdis tallekest, keda pidi tapma. Kuidas see kaitses ennast, aga siiski lõppes vaese tallekese elu valudes... Ja nii on ka Kaarin... üks süütu talleke ja kaitsetu. ...Oli juba hommik kui Birger magama jäi.

Kui Kaarin välja jooksis, siis ei läinud ta koju, vaid metsa ja jäi kännu peale nuttes istuma. - Keegi ei usu, et ma pole varas – mõtles ta.

Siis äkki kuulis ta samme – see oli Juka. Juka võttis tal käest kinni ja trööstis teda.

„Ära nuta, ma ei usu, et sina võtsid ja Birger ei usu ka – ta ise ütles mulle,“ ütles Juka, hoides õrnalt Kaarini kätt. Nii nad koos jalutasid veel veidi enne kui lahkusid hüvasti jättes.

Kaarinil oli hea meel, et vähemalt Juka ei usu ja ka Birgeri-härä.

Hommikul kutsuti kõiki nimismehi juurde. Kaarin jutustas kõik Hammerile nagu varengi. Küsitleti ka Miinat ja Riitat ja siis ka poemütjat Sanna Lampi, nüüd juba proua Ketra. Sanna põlved vabisesid, kuid siiski ei saanud ta enam teisiti – muidu jääks ilma meheta ja ilma õnneta Ameerikas. Ta vastas kõikidele küsimustele, seletades, kuidas Kaarin käis poes ostmas.

„Täna, preili Sanna Lamp – või andestage, te olete juba abielus, aga kahjuks ei tea ma teie uut nime,“ ütles nimismees, vaadates sõrmusele sõrmes.

„Proua Sanna Ketra,“ ütles Sanna.

„Täna, proua Ketra – see oli eriti valgustav,“ kinnitas nimismees.

Kui Sanna koju sai, siis oli tal kerge – nagu oleks koorma jätnud nimismehel.

Jah, kõik olid Kaarini vastu, ainult kaks – Juka ja Birger – mõtlesid kaua, kuidas Kaarinit aidata.

Viimaks tegi Birger otsuse: „Maksku mis maksab, õpin kohtunikuks ja siis uurin ja vabastan süütud!“

Noored mehed lahkusid. Nad teadsid, et Kaarin meeldib mõlemile, kuid Kaarin ise pidi otsustama. Birger tahtis ise Kaariniga rääkida ja trööstida teda, et tal on kahju, et ta isa süüdistab teda. Mõtetes läks ta jalutama metsa poole ja seal ta nägigi üksikut kogu, kes nuttis kibedasti. Ta lähenes vaikselt ja istus tasa nutja kõrvale, võttes õrnalt Kaarini ümbert kinni ja pannes oma pea Kaarini õlale.

Kaarin ootas, et tuleks juba Juka – siis oleks tal kergem. Aga tõstes pilgu ta ehmatas – see ei olnud oodatu vaid noorhärra Birger.

„Kaarin, sa ei usu, kuidas ma kannatan. Miks küll see asi juhtus? Ma tean, et oled süütu! Kaarin, ma armastan sind! Kaarin, kas sa tead – sa oled kaunis! Ma armastan sind...“ kogeles noormees.

„Ei, ei – härra Birger, ma armastan vaid Jukat!“

Samal hetkel sööstis keegi kui panter ja tõmbas Birgeri ära kännu pealt Kaarini juurest. See oli Juka.

Birger läks koju. Talle oli selge Kaarini otsus ja ta alistus sellele. Ka see oli õiglus, millest ta unistas – saada õigluse jaluleseadjaks!

Esmaspäeval tuli pastor Antero Auma Toomekülla ja astus sisse Kaarinit vaatama. Noor pastor, kes esmalt läks Hammerite poole, kus ta peremeest ei kohanud, vaid prouat, kes kohe hakkas Kaarinit süüdistama. Pastor kuulas vastumeelselt ning vastas:

„Mina tulin Kaarinit vaatama tema hingeolukorra pärast, mitte aga raha kadumise pärast – see kuulub kohtule.“

Kui ta Kaarinit kohtas, siis ei teadnud ta võtit selle hinge jaoks. Mida tähendas puna ta palgeil? Kas oli silmis alandlikkus või teesklus? - nii mõtles ta endamisi.

„Olen kuulnud sinust halba,“ alustas ta. Kaarin vaikis.

„Kas sa ei mõelnud oma Jumalale ja Lunastajale?“

„Olen mõelnud,“ kuuldus sosistamine.

„Kas su südametunnistus siis ei ole kõnelenud sinule?“

„On,“ sosistas Kaarin jälle.

„Kuule, laps, jutusta nüüd mulle kõik – see kergendab su südamepiinu!“

Kaarin ei suutnud – ta ainult nuttis.

Pastor ei teadnud mida öelda. Ta ainult mõtles – kui jõuetu ta on, et ei või mõjuda lapsele – saati siis veel suurematele.

„Hea küll, laps, ära nuta. Ma lähen, Jumal olgu sulle armuline!“

Ta tundis oma käigu ebaõnnestumist ja läks koju, pöördumata läbi Hammerite juurest. Jõudes koju, oli ta palve: „Issand, mina olen algaja ja kogenematu. Anna mulle tarkust! Kui ma ei oska olla karjaseks ja õpetajaks, kõnele ise Kaarin Pajuneni südamele.“

Saabus kohtuaeg. Kohtunik, vanemapoolne prillidega härra istus laua taga. Kirjutaja ja konstaabel Karuliin olid ka kohal. Kogukonnanõunik Hammer – asjaomanik ja nimismees Grön, samuti süüdistaja – olid ka oma kohtadel. Lauast vasemal seisis mustas Kaarin ilma kaitsjata, nagu väike abitu talleke. Pastor Antero Auma oli ka tulnud ja istus väriseva südamega lähemale.

Tunnistajad olid teises ruumis. Kui Kaarinit küsitleti, siis seletas ta vaikselt ja abianuvalt, mille peale ainult naerdi kohtulaua taga. Ei olnud ühtainust, kes oleks olnud tema poolel. Ega keegi poleks ka Jukat uskunud. Noorhärri Birger oli juba linna kooli läinud, sest sügis oli saabunud.

Kui kõik tütarlapse kahjuks tunnistajad olid üle kuulatud, läks kohus otsust tegema. Ja peagi tuli otsus.

Kõik tõusid püsti. Kui teiste süüdistajate jalad olid kindlalt põrandal, siis Sanna Ketra põlved vabisesid kõvasti. Ja siis kõlas:

„Kaarin Pajunen on tunnistatud süüdlaseks! Võttes arvesse, et süüdlane on kuueteistkümnene, aga mitte kaheksateist, siis on määratud karistuseks: üks (1) aasta ja kaks (2) kuud.“

Seda kuuldes purskas Kaarin nutma: „Aga mina olen ju süütu...süütu...“ hädaldas ta.

Inimesed aga vangutasid päid ja sajatasid, öeldes: „Ai, ai, kui paadunud, ei tunnista üldse! Eks ta on oma isasse, kes jättis neid maha ja ema pidi mõistuse kaotama ning pandi vaestemajja. Ega siis ime ole, et see plika on ka napakas ja saanud vargaks.“ Nii heietasid eided omavahel.

„Noh, plika, mine,“ karjus konstaabel Kalle Karuliin ja haaras käsivarrest kinni.

„Kuhu te mind viite?“

„Tead isegi, karistusmajja, aga enne siia vangikongi!“

Ei aidanud midagi, pidi sõna kuulma.

Juka hüüdis järele: „Hüvasti, ma ootan, kirjuta!“

Kui nad olid pisut astunud, tuli pastor ja palus konstaablilt, näidates nimismehet luba kõnelemiseks Kaariniga. Nad astusid koos vangikambri.

„Konstaabel, laps vajab nüüd esiteks süüa,“ ütles pastor, „ja õhk on siin väga umbne. Me jätame ukse lahti, akent ei saa avada. Mina vastutan tema eest, olge mureta,“ ütles pastor konstaablile.

Kaarin oli tänulik pastori kaitsele.

See vangikamber oli kõle ja kole, trellidega aken oli nii kõrgel, et ei saanud välja vaadata.

Pastor ei hakanud enne kõnelema, kui nägi Kaarinit söömas leiba, kala ja kartuleid. See oligi väga vajalik, sest Kaarinil oli nälga ja ta sõi kõik mis toodi. Vangikambris oli üks tool, kuid konstaabli naine tõi pastori jaoks teise. Pastor asetas toolid lähestikku ja alustas juttu.

„Mu laps,“ ütles ta, „see päev on väga raske...eriti raske. Minulegi raskem kui suudan väljendada.“

Kaarin nuttis.

„Nüüd, mil kohtuotsus on langetatud, mil võimatu midagi muuta, ütle mulle, ütle kartmata ja peitmata, kas oled süüdlane või ei? Ütle seda nagu isale.“

„Mina olen süütu, pastor. Olen kõnelnud kogu aeg just nii nagu asi oli.“

Pastor kõikus hetke tänaste elamuste mõjul, siis lasus maailma väärus ja julmus raske koormana ta südamele ja ta paindus ahastades põrnu...

Too armas habras kevadine olend ta kõrval oli siis üks ohvreist! Ka kohtus, kuulates tunnistajaid, tundis ta valju saatanlikku ilgemeelsust.

Ja tema on süütu! Aga keegi pidi olema süüdlane, kelle eest kandis karistust see süütu laps!

„Kes? Kes oli see? Kui Jumal on õiglane, miks lubas Ta selle asja?“

Pastoril olid Jaakobi heitlused südames. Ta ei leidnud muud lahendust, kui et **Jumal on ARMASTUS ja kõik tuleb heaks neile, kes Teda armastavad ja seda õigel ajal.** Aga millal see õige aeg on? Siis ta ütles:

„Ma usun, et oled süütu.“

Ja siis kõneles ta nii, nagu polnud kunagi varem osanud, sõnad tulid nagu iseenesest lohutuseks süütule.

„Kaarin, sinu süütus tuleb kord välja. Jumal on arvanud sind kullaks, et puhastada sind. Ja võib-olla veel mõnd teistki – et igaüks küpseks.“ Ta ulatas Kaarinile Piibli, kes selle tänades vastu võttis.

„Nüüd pean ma minema. Sulen hetkeks ukse, palume Jumalat, et Ta tooks õiguse päevavalgele ja oleks sinule abimeheks igal ajal.“

Pastor palus kõigest südamest ja kui ta oli lõpetanud, tundis Kaarin ütlematut rahu, mis täitis kambri, milline põlvedelt üles tõustes ei paistnud enam nii koledana ja kõledana.

Kui pastor oli väljunud, ei suutnud Kaarin muud kui vajus väsinuna kambri aseme õlgedele ja vaibus sügavasse unne. Maailma head ja halvad asjad jäid väljapoole. Mure magas. Isa silm valvas.

Aga samal ajal ei saanud und õnnetu Juka, kes jäi ootama oma armsamat, olgu kui kaua tahes – süda täis kurbust. Kaarin oli alati ta mõtetes ja südames.

Teine gümnaasiumi õpilane – Birger, kes luges ema kirja, kus too kirjeldas Kaarini karistust, tegi veelkord otsuse – saada abitute kaitsjaks ja õigluse jaluleseadjaks, kes paljastab kelmid ja vabastab ilmsüütud.

Kolmandal päeval peale kohut astus Hango sadamas laevale noorpaar Ketrad.

„Kõik endine jääb maha, astume uude ellu,“ lohutas mees naist. „Ja pea see 1 aasta ja 2 kuud mööda läheb ja tüdruk on jälle vaba kui lind! Ja paistab, et see uus pastor saab teda abistada – ära mõtle enam sellele, mu kallim!“

Nii jäigi kõik unustusehõlma ning noored jõudsid peagi Ameerika randa, mis oli küll tundmatu, kuid lootustandev.

II OSA - 1919.a

Sügisene meri rullis oma halle raskeid laineid, mis põrkasid vastu laeva, paisates murdudes vahtu laevalaele. Ilm oli vilu ja taevas täis rahutuid lendlevaid pilvi. Voodid kiikusid alla, üles ja alla, nagu oleks tahtnud merre veereda.

„Ei oleks ime, kui Jumala torm uputaks laeva meie pärast,“ ütles Sanna.

„Jah, Jumala pikameelelisus käib üle meie mõistuse,“ vastas Amos. Mees ajas end veidi püsti ja vajus jälle ohates.

„Mis on? Kas maks või süda?“ küsis Sanna.

„Süda ... süda...“

Kellahelinaga kutsuti teenija, kes kohe tõi kamprit ja palderjani.

„Tänu Jumalale, läks paremaks,“ ütles mees veerand tunni pärast. „Ma olen Joonas,“ ütles ta.

„Jah, mu kallis, me patustasime ja põgenesime merele, aga nüüd on asjad teisiti. Me läheme tunnistama ja teeme asjad kõik heaks,“ ütles Sanna.

„Jaa, kuidas teha heaks seda, kui teine on juba karistuse kandnud meie eest...“ arutles Amos, pisarad voolamas mööda põski. Ka Sannal olid silmad niisked. Nad vaikisid ja mõtlesid oma minevikule.

Neil oli olnud õnne Uues Maailmas. Oli juba algusest peale. Nad leidsid kohe tuttavaid soomlasi. Esimesena Kaarini isa, kes oli jalgrattatehase meister - John Smith, endine Janno Pajunen. Ta oli nagu 'vana ameeriklane'.

Kui vana John lõi Ketrale õlale ja lubas muretseda koha, siis tõusis tal küll midagi kurku Kaarini pärast. Aga selle ta neelas alla, sest see ei sobinud mehele. Ketra sai alguses tehasesse tööliseks aga peagi nihutas mister Smith ta ülespoole.

Ketra, olles mister Smithiga vastamisi, kartis, et too võiks küsida oma tütre kohta. Ja saabuski see päev, kui tuli juttu Kaarinist.

„Kas Kaarin on ilus, nagu rääkis Mattila Sander ja kas tal juba peigmees ka on? Saatsin talle raha, aga pole veel vastust mingisugust saanud. Võib-olla sellepärast, et ei saanud väärtkirjana,“ rääkis Kaarini isa.

„Jaa,“ alustas vaikselt Amos. „Ei ta saagi vastata, ta istub rahavarguse pärast vanglas – teda pole kodukülas.“

„Mis, mis?“ kogeles John Smith. „Kuidas see juhtus? Mõtlesin just teda siia kutsuda. Tal oleks siin hea olnud, minul seda vara küll. Ja võib-olla oleks leidnud ka ravi sellele vaesele emale. Aga...ei see hull Smith saa kunagi heaga hakkama.“ Ja ta jäi väga tõsiseks, enam juttu jätkamata.

Ka Sanna sai restoranis hea koha – ja nii raha aina tuli.

Ketra saavutas tehases järjest enam tähelepanu, sest ta oli hea leiutaja. Ühe leiutise eest andis tehase omanik mr Bauks isegi suure summa, kuigi poole sellest sai omanik patendi eest.

Inglise keele õppimisega olid nad ka järjel. Elus lihtsalt vedas.

Vana meister John Smith (Janno Pajunen) ei saanudki võitu oma kurbusest ja oma plaanide nurjumisest, mida ta lootis oma perele hüvitada, vaid haigestus ja suri.

Nii vabanes meistri koht ja asemele sai Amos Ketra. Vana mr Bauks usaldas temale kõik ja asjad edenesid, mida omanik hindas. Et mr Bauksil ei olnud pärijat, pani ta Ketra enda asemele ja ta sai kuulsaks ka peale vana omaniku surma.

Sanna sai restoranide juhatajaks. Ketra abielupaaril oli maja toreda mööbliga, viljapuaed, auto – ja kõike külluses, ka teenijaid nagu kõigil jõukama kihi esindajail.

Siiski oli üks asi, mis neid kurvastas – neil ei olnud pärijat. See oli hell ja valus koht nende elus.

„Jah, meil on õnne, aga mitte õnnistust,“ kordas Sanna tihti.

Nad tegid otsuse, et kord sõidavad Chicagosse reisile, et puhata kõigest. Nad olid väsinud, vaevatud ja närvilised. Nende Chicago-matk pidi andma virgutust ja vaheldust, ehkki Amos oli ühendanud sellega ka äriasju.

Selline oli olnud nende soov tol tähelepanuväärsel õhtul,

mil Jumala käsi haaras kinni nende vahelduvast elust.

Saabunud Chicagosse, seadsid nad end sisse hotellis ja väljusid siis jalutama. Suur salaigatsus roheluse järele, mida nad kogesid Soomes, kiskus neid välja.

„Läheme kaugele, kaugele,“ ütles Sanna.

Amos astus vaikides.

„Amos, miks sa viimasel ajal oled kuidagi teistsugune? Kas see teade ema-isa surmast vapustas sind? Ega sinna saa midagi parata...nad olid ju ka aastates. Jah, ime küll, et need vanad nii ühteaegu surid, nagu kokku lepitud,“ seletas Sanna vaikivale mehele.

„Jah, Sanna, see on viimasel ajal seganud mu mõtteid. Olin ju neile valulaps – kirstunael! Aga nüüd ei saa rahu, aina mõtlen neile. Kui palju tuska valmistasin neile oma uskmatusena. Sest andes nime Amos, oli neil lootus, et ka mina saan pühaks meheks. Ma olin tõesti valulaps – ja nüüd ei saa enam midagi heaks teha,“ rääkis ohates Amos.

„Noh, aitab, Amos, lõpeta. Me tulime siia puhkama, et unustada kõik, mis meid rõhub. Kakskümmend neli aastat kodumaalt juba ära ja ei tea kas lähemegi kunagi sinna. Ei vist,“ arutles naine.

„Jah, ei tea, aga mu vanemad kogu aeg palusid minu päästmise pärast – mida see peaks tähendama? Ma ei ole muutunud. Kas Jumal ei ole nende palveid kuulda võtnud? Või on Temal midagi minu jaoks tulevikus?“

„Noh, aitab, sa juba tüütad mind oma vanematega!“

„Hea küll, andesta, kallim, läheme siis edasi.“

Nad vaatlesid looduse ilu juba kaua aega, kui lõpuks soovisid kuskile mugavalt istuda. Istudes nii vaikselt, võpatas äkki Amos. Ta tõusis püsti ja kuulatas.

„Tule, tule läheme sinna – seal laulavad,“ võttis Amos Sannal käest, tõmmates ta üles.

Jah, tõepoolest! Mitte kaugel neist oli looduses ilus suur telk ja sealt kostus laulu.

„See on sama laul, mida ema ja isagi laulsid,“ seletas mees.

Sanna pidi tahes-tahtmata minema, kuna Amos tõmbas

teda käest. Ja kui nad astusid telki, kostsid selgelt laulu sõnad:

„...mind puhtaks tee...mu südame...“

Telk oli inimesi täis ja ei olnudki kohta istumiseks, aga Amos ei soovinudki. Ta vaid kuulas ja teadmata ise, pigistas aina Sanna kätt. Üks lihtne mees kutsus: „Kas keegi soovib anda end Jeesusele?“ Ja siis astus mitu inimest ette ja põlvitasid nuttes.

Üks, just Amose ees olev mees ütles valju häälega, et paluge minu eest, olen joodik ja ei saa sellest lahti; nii heitis ta põlvili ja nuttes ohkas Jumala poole.

Sanna seisis oma mehe kõrval imestades ja võõrastades selle üle, mida nägi ja kuulis.

Kui oli palvetatud, siis kiitsid nad Jumalat ja vana mees rääkis mõne sõna veel, öeldes:

„Jah, Jumal on kõike nägev, kõikvõimas ja teeb rikkaks neid, kes Tema juurde tulevad – need maitsevad armu ja andestuse rõõmu, mida maailm anda ei või. Maailm võib küll rikkaks teha ülekohtusel teel, kuid see põletab kord selle ülekohtuse, kes on uhke oma ülekohtus ja ei soovigi vabaneda.“

Need sõnad olid kui kaheterane mõõk nende südametele. Kui Sanna vaatas pärast nende sõnade kuulmist Amosele, siis ei mõistnud ta, mida mõtles Amos. Ta nägu oli kahvatu ja ta värises ning vajus nuttes põlvili ja palus valju häälega: „Issand, ole meile armuline, meile varastele...ja et oleme süütu lapse vanglasse saatnud. Ja mu ema ja isa...ma ei hoolinud neist...“

Sanna ei saanud aru – ta kartis, kas on ehk Amos mõistuse kaotanud. Kuidas teda takistada häbisse sattumast? - nii arutas naine endamisi. Kuid äkki ta muheles.

„Oma hädas palus ju Amos soome keeles, vaevalt et keegi siin soome keelt valdab,“ vabanes naine kartusest.

Kuid samas tuli keegi Amose juurde, pani käed ta õlale ja põlvitas ta kõrvale, paludes selges soome keeles Amose eest.

Sanna ehmatas uuesti. Vaatas ümberringi ja hakkas hirmust nutma. Ta senine ülbe olek ja pea vajusid madalamale ja madalamale.

Ka rääkija vend tuli alla nende juurde ja nad rääkisid

kaua-kaua ja palvetasid koos. Amos sai rahu südamesse ja rõõmu. Ta tunnistas kõik oma südameilt ja sai andestuse rõõmu maitsta.

Kuid Sanna, kuigi oli alandlikum kui kunagi varem – tal puudus see, mida omas ta mees. Ta süda ei olnud avatud, et tunnistada kõike ja saada ka andeks kõik. **Ainult nii palju saab inimene andestuse rõõmu võlgade katmisest, kui palju ta esitab omal võlgu olevat.** Sanna oma südames vähendas oma võlga. Ta arvas, et tema ei olnud nii palju süüdi kui Amos.

Siiski – see õhtu nende elus oli saanud pöördeliseks.

Chicagos veedetud päevad olid saanud teise sisu. Õhtutel olid nad kuulamas Jumala Sõna ja päeval jalutasid uute õdede-vendadega.

Chicagost lahkudes otsustasid nad müüa kõik – tehase, restorani, maja kõigega – et minna Soome tagasi, tunnistada ja hüvitada ning teha kõik heaks nii nagu käskis Issand Jeesus ise Ilmutuse 2.5: „*Siis mõtle nüüd, kust sa oled langenud ja paranda meelt ja tee esimesi tegusid...*“ ja Jakoobuse 5:16: „*Tunnistage üksteisele oma eksimused ja palvetage üksteise eest, et saaksite terveks.*“

Nad otsustasid tunnistada ja heaks teha, nagu ütles

ka Sakkeus Luuka 19:8: „... kui ma kellelegi olen ülekohut teinud, annan ma neljakordselt tagasi!“

Peale sõda tellisid nad Soome ajalehe ja jälgisid seda hoolega. Soome oli nüüd vaba, iseseisev riik. Oma üllatuseks leidsid nad ajalehest kuulutuse, kus pakuti müüa kaunis mõis kodukohas. Nad tegid pakkumise telegraafi teel ja said jaatava vastuse mõisa ostuks. Sinna olid nad nüüd teel.

Neile tuli nüüd mõtteid – mida ütlevad sealsed inimesed? Las mõtleb rahvas mida tahab! Sest mitmedki teadsid, et nad elasid Ameerikas ülikülluses. Nemad olid otsustanud hüvitada Kaarinile tehtud halva – ja muu neid enam ei seganud!

Õhtu eel vaibus merel torm ja öösel lakkas laev kiikumast. Nad said magada. Äkki Amos ärkas, tal oli highi laubal ja ta värises.

„Kui hirmus – kas ma ei olegi armu saanud?“ tuletas ta meelde oma unenägu. Ta oli unes näinud suurt kohtuaujärge, kus nimetati nimesid Eluraamatust. Ta oli kuulnud oma ema ja isa nime ja veel ka Kaarini nime, aga oma nime mitte. Ta läks kohtuaujärje juurde ja küsis miks ei ole tema nime nimetatud. Kohtunik vaatas tõsiselt ja vastas: „Vili ei ole veel kõlbulik.“ Selle peale ärkas ta üles.

„Mis ma pean tegema?“ hüüdis ta. Sanna ärkas.

„Mis on?“ küsis ta ehmudes.

„Ma ei näe vist enam kodumaad, Soome randa. Ma nägin unes Jumala kohut,“ ütles Amos. „Oh Jumal, anna mulle teada, mida ma pean tegema? Sanna, kutsu siia kedagi, ma tunnistan kõik!“

„Ei, ei!“ hüüdis Sanna. „Ära tee häbi! Ma isegi ei teinud Ameerikas seda sellepärast, et keegi peale õpetaja ei teaks,“ seletas Sanna.

„Ei, ei aita – see peab avalikuks saama,“ anus Amos. „Ma ei sure enne, kui teed tõotuse minu kuuldes, et sa tunnistad seda Soomes – kõik selle, mida ma juba ütlesin, et hüvitad Kaarinile ja kogu ta perele ja ka Hammeritele – et see oleks aus töö.“

Sanna nuttis. Ta tundis midagi tõsist Amose poolt öeldus, mis ei olnud veel päris küps tema mõtetes.

Amos palus, käed üleval, laulusõnadega:

„Kui Taavet anus armu Su'lt,
 kui Manasset Sa säätsid;
 kui Peetruski, kes vale suul
 Sind salgas – patust päätsid;
 kui röövelgi veel risti peal
 Su kaitse all sai armu seal,
 siis palun: mind ka päästa -
 oh, päästa!

Ja ka päästa mu abikaasa, anna talle tõsist kahetsustunnet, et ta maitseks pattude andestuse rõõmu ...teeks teistele head kogu oma eluaja.“

Amos sõnus edasi nagu unes. Ta nuttis armu anudes ja lõpuks tänas ja kiitis oma Loojat ja Lunastajat. Siis hakkas ta nagu äkki särama, tõusis istukile, küsides: „Kas keegi on siin?“

„Ei,“ ütles Sanna, kes pingsalt jälgis oma mehe palvet kogu aeg, teades, et see oli võitlus enda ja tema pärast.

„Mulle andestati, mulle andestati! Jah, mu kallis, ka sulle saab osaks JUMALA SUUR ARM, mida sa praegu veel ei tunne. Sul tuleb veel palju läbi elada, kuid tänu Jumalale – Tema aitab sind selles töös!“

„Anna mulle oma käsi,“ ütles ta vaikselt. Sanna võttis ta käed. Amos haaras need oma kätte ning ütles:

„Töota...töota...et teed kõik nagu rääkisime, et saaksime olla kord koos, kui Issand tuleb – siis me ei lahku kunagi!“

Ta hääl vaikis. Sanna ei tundnud enam Amose südame tuksumist. Ta purskas nutma, olles kaua põlvili oma mehe voodi juures.

Kui laev lähenes Soome rannale, oli sel lipp pooles vardas. Sanna Ketra seisis kahvatuna ja erutatud meeles laeval. Ta oli otsustanud minna otseteed Toomekülla ja täita mehe soov Kaarini ja tema laste suhtes. Kuid enne tuli korraldada matus. Tal oli palju tegemist. „Pean suutma!“ kinnitas ta enesele.

Matus oli uhke. Kogu küla oli matusel. Ka pastor pidas tõsise ja sisuka kõne. Ei oleks uskunudki, et sellest noorest õpetajast, kes tuli sel ajal sinna kui nemad just ära sõitsid, oli saanud nii sõnakas ja arukas jutlustaja.

Sanna kutsus kõiki peale matusetalitust peielauda uues kogukonna majas. Kõik olid rahul – matus lõppes hästi. Juba teadsid kõik, et temast, Sannast, pidi tulema Toomeküla uus omanik. See kuulus seni Hammerile, kuid nüüd peale vana Hammeri surma müüs tema poeg Birger selle ära. Ta oli muutnud ka oma nime soomepäraseks – 'Vasara'. Pojal oli oma amet – ta oli kohtunik – ja pühendas oma elu sellele.

Kui matused olid lõppemas, vaatasid õues maja ukse poole kaks last – kaheksa-aastane tüdruk ja kümne- aastane poiss. Sanna vaatas neid ja küsis naiste käest – kelle lapsed need on? Saades teada, et need on Kaarini omad, jooksis ta kiirel sammul ja tõi nad peielaua juurde, käskides süüa kõhud kõvasti täis. Ei läinud kaua aega, kui lävele astus neiuna näiv naine suurte sinihallide silmade ja kuldsärvate juustega. Ta oli sädelev kui kevad! Vaadates teda Sanna ehmus ja ta pea hakkas ringi käima. Selline oli Kaarin – just samasugune, kui nad lahkusid siit kakskümmend neli aastat tagasi. Sannal polnud vaja küsida, kes see on, sest ta nägi ja teadis – ta oli täpselt samasugune! Kaarin vaatas ringi ja nähes lapsi, läks ta nende juurde, võttis neil kätest kinni ja käskis teha kummarduse tädile, teda tänades. Siis nad väljusid.

Sanna oli nii ehmunud, et ei osanud öelda sõnagi. Naised teadsid jutustada – kui palju oli nende laste ema pidanud kannatama – küll vangis ja hiljem meest mattes. Kuid tal on jätkunud aega ja tahet veel teisi aidata. Ta olevat imeline naine, kelle sarnast harva leidub. Räägitakse, et ta olevat vanglas saanud usklikuks. Ega ta muidu poleks suutnud kõike andestada ja ise andeks saada. Ega tema lugu keegi õieti tea – aga nii räägitakse temast.

Kui kõik olid lahkunud, sööstis Sanna voodisse nuttes ja nuuksudes. Rusuv tusk ja meeleheide valdasid teda. Ta nuttis nii tormiliselt, et viimaks ta enam ei võinud üksi olla, vaid kaupmehe proua pidi tulema ta kutse peale ta juurde teda

rahustama rohtudega – ja lohutama.

Kas keegi on näinud kusagil nii ilusat pihlakat, kui Luhtala majanurga juures! See oli kõrge, lopsakas ja ilus. Pihlaka all oli kiik. Kaarin, Luhtala Juka lesk istus rahulikuna ja mõtiskledes kiigel. Ehkki tal oli senini rusuv ja ebamäärane tunne proua Sanna Ketra vastu, kes oli ka tema kannatustes süüdi, oli see tunne matustest saadik muutunud, sest lapsed jutustasid sellest heast tädist. Ta süda valutas, mõeldes, et kuhu ta läheb kaheksa lapsega, kui härra Birger Vasara müüb Toomeküla proua Ketrale. Kuid siis ta vaatas üles ning ütles endamisi: „Küll Jumal hoolitseb nagu Ta on senini hoolitsenud – tänu Temale!“

Oma mõtetes lasi ta lindina mööduda kogu oma elu. Kui lootusetu ja õudne tundus algul karistust kandma minna. Kuid peagi sai ta seal teiste lemmikuks. Ka õppis ta seal õmblema, kuduma, tikkima jne. Jah, see oli soodus aeg temale. Ei olnud aega mõelda millelegi – nii palju oli tegemist. Ta oli tänulik Jumalale sellele mõeldes. Nüüd esitas ta endale küsimuse: „Kas ma oleks osanud kõike seda teha, millega võin elatada praegu oma lapsi? Nüüd lapsed oskavad aidata. Kui ma poleks olnud seal, poleks ma osanud neid niiviisi kasvatada.“ Jah, see oli tõsi. Postitüdrukuna ei oleks aega olnud.

„Ma ei saa olla pahane ei kellelegi, ka mitte proua Ketrale,“ mõtles ta. Värskest tuli mällu, nagu oleks see alles eile olnud, kuidas ta peale pastori abistavat külastust palus alati Taevasa, kui vajas abi. Esimene palve oli, et Jumal aitaks Jukat, et Juka ei unustaks teda, kui ta on Jumalast temale elukaaslaseks seatud. Ja et Juka ei hakkaks teda vargaks pidama.

Varsti tuligi Jukalt kiri ja...veel teine. Aga tema ei saanud vanglast enne kuut kuud kirjutada. See tegi teda kurvaks – mida arvab Juka, et ta ei vasta. Ja siis ta ohkas palves jällegi Taevasa poole, kes lahendab kõik asjad paremini kui inimene.

Ühe jumalateenistuse ajal arvas ta siiski, et räägiks pastoriga sellest. Ta palus valvurit öelda pastorile, ta tal on väga tähtis asi talle edasi rääkida.

Kui pastor sellest kuulis, siis ta arvas midagi...oma südames ta seda ei uskunud, et võib-olla oli ta siiski süüdi ja nüüd tänane jutlus mõjutab teda tunnistama...

Ei või olla...sisendas ta endale. Aga kui ta kuulis, et neiu on mures noormehe pärast, oli ta ülimalt rõõmus ja pisarad tulid silma. Pastor palus kirjutada mõne rea. Kaarin suurest rõõmust ei teadnud millest alustada. Õnneks tulid sõnad iseenesest ja ka luuletus:

„Kui lilleaias kõnnid sa
ja lillesid näed õitsemas,
siis nendes mind sa mäleta,
kes kunagi sind ei unusta!“

Ja sellest peale oli neil pidev ühendus, mis tegi elu palju kergemaks. „Ei, ei,“ mõtles ta, „ma ei saa mäletada midagi paha vanglast.“

Üks väike mure oli siiski – mis saab peale vanglast vabanemist? Kuhu minna, kuna keegi Toomekülas ei hoolinud temast. Ta ei lähekski sinna – aga Juka! Jukal oli töökoht. Kuid ka selle mure kandis ta Jumala ette ning Isa kuulis ta ohkamisi.

Vabanemispäeval tuli pastor oma naisega talle järele. Nad tõid talle ilusad riided ja soovisid, et Kaarin tuleks pastori naisele seltsiks teda aitama, kuna neile oli väike laps sündinud.

Kui ta vangla juhatajale tuli 'head aega' jätma, siis imestas see, kui ilus kleit Kaarinil seljas oli. Huvasti jättes voolasid vanal naisel pisarad. Juhatajal oli kahju – Kaarin oli seal üks elustav hing, rõõmus säde, päikesekiir teistele. Jah, mõtles juhataja, see Kaarin oli tema elu ajal üks haruldus, erinev tavalistest vangidest, kes lohutas teisi – nagu seda Elsat, kellel ei ole kedagi.

„Ole nüüd aus ja hakka korralikult elama,“ ütles juhataja südamlilikult. Ta ei aianud, kui hella kohta ta puudutas.

Samal ajal kuivatas Kaarin oma silmis pisarad ja vastas alandlikult: „Ma pole kunagi midagi varastanud, ma olin siin ülekohtuselt. Kuid tänan mulle osutatud armulikkuse eest siin olles, ja elage hästi!“

Siis ta pöördus, sest samas ootas teda pastor oma prouaga. Kui nad jalutades astusid teed mööda, palus Kaarin pastorit, et ta ei unustaks Elsat, kellel ei ole kedagi. Ja kui ta abiellub Jukaga, kes teenis sõjaväes just samal ajal, et nad võtaksid siis Elsa omale teenijaks tema asemele.

Pastoril ja tema naisel oli hea meel, et Kaarinil oli kaastunnet ja armastust õnnetu ligimese vastu. Tal oli Kristuse meelsus – tunda kaasa õnnetuile.

Kaarini edaspidine elu kulges rahulikult – ta armastas kogu pastori peret. Varsti pidi saama ka Juka sõjaväest lahti.

„Ei tea, kuidas küll kohtume?“ mõtles ta.

Proua Anna Auma oli saanud ta südame- sõbrannaks. Nad valmistusid väikese Saamueli õnnistamise õhtuks. Proua Anna sõitis kiriku juurest Toomekülla, et kuulata järele, millal tulevad sõjaväest vabanenud, millest ta aga Kaarinile ei rääkinud midagi. Ta käis ise vastas ja valmistas Jukat ette, millal tulla neile, et teha rõõmu Kaarinile.

Kui nüüd proua Anna Kaariniga seadsid söögilaua kokku, luges Kaarin taldrikuid, et kes siis veel tuleb? Selle peale Anna vaid muheles omaette. Ja kui kõik oli korras, siis keegi koputas. Anna ütles Kaarinile, et ta läheks avama. Mõne minuti pärast kuuldus esikust: „Juka! Juka!“

Kaarin ei osanud midagi öelda, kui oli juba Juka embuses, kes pisarais paitas ta põski, keda polnud nii kaua näinud. Juka silmis oli Kaarin ilusam ja kaunim kui enne, siis kui nad lahkusid. Nende südamed tuksusid ülevoolavast rõõmust.

See rõõmus päev, mille korraldas pastoriproua Anna, sidus Kaarini veel enam tema külge ja seda armastuse ja tänulikkuse sidet ei suutnud keegi katkestada.

Kõigele lisaks sidus neid veel kallim kuldne lõng – see oli Jumala-lasteh vaheline armastus, elav lootus ja usk, millega Jumal ise pühitses ja sidus neid.

Nüüd oli sellest möödas kakskümmend neli aastat. Nendesse aastatesse oli mahtunud palju rõõmu ja kurbust, kuid

tema paremad sõbrad olid ikkagi Anna ja Andero Auma.

Just nüüd tuli aga külasse proua Ketra. Kui kõik rääkisid Ketra suurusest ja aususest, oli Kaarinil pisut murelik meel. Ta jooksis kiriku juurde pastorilt nõu küsima. Ta ei häbenenud, vaid avaldas kohe oma südamedelt kõik mure. Ta südamedureks oli järgmine Issanda surma mälestamine, aga ta ei suutnud südamest armastada uut Toomeküla perenaist. Ta jutustas, et ta pole veel teda näinud, kuid nende mineku asjad läksid elavaks tema tulekuga – ja et ta siis tunnistas valet.

Pastori läbi andis Taevaisa head nõu, mille Kaarin ka vastu võttis. Ta ütles: „Ei miski mure ega sallimatus kao mujal kui Risti all. Seda ei tohi jätta enam kauemaks. Jeesus kurvastab, kui inimene laseb sellel südames elada, sest Jeesus tuli selleks ja elab selleks, et meie vabaneksime kõigest, mis ei ole armastusest. Kõik need pahad asjad kaovad oma pikkade juurtega Risti jalamil.“

Nii nad läksid sealsamas armuaujärje ette, et abi saada õigel ajal – ja see tuli, ning Kaarin, tõustes põlvedelt, säras rõõmust läbi pisarate. Ta jättis hüvasti ning jooksis nagu noor tüdruk, ehkki oli juba kaheksa lapse ema.

Istudes kiriku külgosas oma lastega, nägi ta toredat naist kõndivat keskmist käiku mööda esimesse pinki, sest täna mälestati tema mehe surma. Kaarin tundis temas proua Ketra. Tal oli kaastunne südames ja ta soovis temale Jumala õnnistust.

Nüüd, istudes pihlaka all, mõtles ta kõigele tänulikkusega.

Äkki tulid lapsed ta juurde, igauks soovides teatada, et see proua tuleb meile, kes neile maiustusi süüa oli andnud.

Kaarin tänas Jumalat, et juba nii ruttu vajas ta seda väge, mida palves Issandalt anus. Ta pööras ennast ja nägi Sannat samal hetkel avavat Luhtala õueväravat. Kaarin läks proua Ketrale vastu, pojad seelikusabas ja Eija kaasas. Eerogi läks kaasa. Nad kohtusid Luhtala punamarjalise pihlaka all.

Sanna oli mõelnud kõigele. Matuse järel oli ta kuulnud paljugi ja see võttis ära julguse tunnistada üksikasjalikult kohe kõigest, mida ta mõtles teha otsekohe kodumaa rannale jõudes.

Nüüd oli tal teine idee, kui kuulis, et elu Kaarinil kaheksa lapsega oli kitsas. Ta mõtles väarikalt ja rahulikult tulla tegema ettepanekuid Kaarini ja laste heaks. Ta oli hästi järele kaalunud, kuidas alata ja kuidas lõpetada, et näidata end heast küljest. Ta oli nõus kõigega, et neil oleks kergem elada – et saaks ainult hüvitada kogu mineviku, kuna ta oli majanduslikult heal järjel.

Aga kui Sanna nägi Kaarini hinge, mis paistis silmadest, millesse kannatused olid vajutanud oma märke, ja neid lapsi, kes ümbritsesid teda nagu linnupojad, pugedes ema tiibade varju alla – siis valdas teda tundeliigutus ülivõimsalt, närvid ütlesid üles ja kõik ettevalmistused vajusid kokku. Ta sai nutukrambi, mida ei suutnud millegagi vaigistada.

„Lapsed, minge tuppa,“ käskis Kaarin.

Nad olid üllatunud – miks tore tädi nuttis – ja läksid tõrkudes. Eero, vanim, seletas, et tal suri ju mees ja meie ka nutsime kui isa suri. Muidugi – seda jagas Eijagi.

Kaarin asetas Sanna kiigelauale istuma, ise rutates sisse, et tuua vett.

„Andestust,“ ütles Sanna, kui oli tühjendanud klaasi, „mul hakkas nii halb.“ Vähehaaval vaibusid ta nutupuhangud. Ta hoidis klaasi käes ja vaikis.

„Minule...minule meenus see päev, mil viimati nägime...palju aega on möödas...mulle näis nagu olnuks see eile.“

„Jah, kallid proua. Ma ei varastanud kogukonnanõuniku kirja ega raha,“ ütles vaikselt selle järele Kaarin.

„Ma tean seda. Te ei varastanud. Kas võite andestada...“ Ta puhkes uuesti nutma. Nutu sees ta kordas: „...armu ja andestust... Ka kadunud mehe viimasel ööl tema viimaseks sooviks oli tunnistada üles ja püüda kõik heaks teha...“

Kaarin ehmatas. Kummaline mõte sähvas kui välg selgest taevast. ... „Mis? Kas nemad teadsid siis, kes seda tegi? Kes varastas selle kirja?“

Kui Sanna jälle uuesti selgines ja ta mõistus võitis tunnetuse, ta kahetses, et ta ei viinud läbi oma plaani nii kuidas oli kavatsenud. Ta mõtles: „Mida ta oli õieti öelnud? Kas ei

öelnud ta liiga palju?“ Ta kartis, et see au, millega teda vastu võeti Toomeküla perenaisena, saab äkki kaotatud. Ja kuidas võib see toimuda? Hea on lubadusi anda, aga täita on raske... Kas ei oleks saanud jääda kauemaks, kui ta oleks uut jõudu kogunud selle läbiviimiseks... Ja nüüd, nüüd tegi ta suure vea...kas ta saab seda parandada?

Ta kogus jõudu ja siis rääkis vaikselt ja kartes: „Mu surnud mees käskis teid õnnetuid meeles pidada ja hüvitada. Olen nüüd üks ja ma olen rikas. Kas te ei annaks minule kahte last, et kasvatada neid nagu hea ema?“

„Ma andestan teile, aga seda, et anda oma lapsed teisele – seda ei tee ma iial, nii kaua kui elan. Nad on mulle kõik armsad. Ja Jumal on seni muretsenud meie eest ja muretseb ka edasi. Usun, et ka minu au saab avalikuks – et olin süütu selles,“ ütles Kaarin kindlalt.

„Laske mind hüvitada mil moel tahes! Ma lubasin oma mehelegi, et teen seda!“

Mõlemad vaikisid viivu. Siis ütles Kaarin:

„Kui te tahate hüvitada, siis tehke selline paber, et meid ei aetaks ära Luhtalast.“

„Kas teie ei teagi, et teie Luhtala ei ole minu?“

„Kuidas ei ole?“ küsis Kaarin.

„Härä Birger Vasara ei müünud seda minule. Ma ei tea, miks.“

„Mida see tähendab?“ mõtles Kaarin.

Nad mõlemad vaikisid ning viimaks alustas vaikust katkestades Sanna:

„Mõelge veel järele, mida head ma võiksin teile teha?“ Siis jättis hüvasti ja lahkus.

Kaarin jäi mõtteisse ja vaatas kaua talle järele.

Talle meenus kooselu Jukaga. Nad olid õnnelikud, nad armastasid teineteist hellalt ja truult. Mõlemad armastasid ka tööd. Tal oli tõesti hea mees, kes soovis igati teha teda õnnelikuks. Tal oli meeles iga lapse tulek siia maailma – alguses tütreid ja siis poisid. Kõik oli hea seni, kuni juhtus see, millest oli nii kahju, et ei oskagi öelda ega mõelda. Ja miks?

Palju asju jääb siin ilmas mõistatuseks, aga kord *seal* selgub, mille eest saame olla tänulikud, mida siin ei oska veel olla.

See oli Juka vahekord Toomeküla kogukonna nõuniku Hammeriga, kes ei andestanud ei Kaarinile ega ka töömehele, kes võttis vargaplika omale naiseks. See ei mahtunud ta hinge. Kuna ta ei saanud raha tagasi, seega – peale Kaarini vangiminekut pidi omandama selle Juka. Kes siis muu, sest kõik ühel meelel tunnistasid Kaarini süüdlaseks! Ka veel sellepärast vihkas ta Jukat, et tema oma lihane poeg pooldas ka Kaarinit. Linnas õppides muutis poeg oma nimegi soomepäraseks.

Juba alguses riidles ta oma pojaga, aga hiljem peaaegu iga päev tuletas meelde, et Juka leidis omale ka naise – vargatüdruku! Kuigi Juka otse ei vihanud teda, aga eriti ei sallinud ka ja iga kord ütles sama lause: „Minu naine ei ole varas!“

Kui Juka kogus raha Luhtala ostmiseks, siis ütles Hammer suu sisse, et ta neile ei müü – varastele ei müü – vaid ta ajab asjad nii kaugele, et saab neist lahti. Siiski kutsusid kõik nende kodu nende nime järgi – Luhtala.

Kaarin palus sageli Juka pärast, et ta annaks end jäägitult Jeesusele, kuid see tuli liiga hilja. Ometi tänu Jumalale, et see siiski tuli.

See juhtus siis, kui Juka oli Hammeriga kahekesi asju ajamas. Jukal oli tõesti oskusi, mida pidi ka Hammer tunnistama ja seekord tahtis ta Jukale hüvitada, viies teda kallisse restorani, kus pakkus talle lõunasöögi ja ka kangemat söögi alla. Ei tea kust see tuli – ei mäleta Jukat kunagi viina lõhnaga tema juures olevat – kuid seekord juhtus nii, mis jäigi temale teadmata. Kui nad teel olid, siis jooksis jutt mõlemal paremini kui kunagi enne. Võib-olla võttis ta seetõttu, et rääkida Luhtala ostust – keegi ei või enam seda tunnistada...

Siis poole tee peal rääkis vana nagu oma parimale sõbrale:

„Küll sul oleks hea olnud, ma oleks ülendanud sind kõrgemale, kui sa poleks võtnud seda vargaplika; ei tea missugused su lapsedki tulevad, sest nad on enamjagu ema

nägu.“

„Mida sa räägid...“ Juka käsi tõusis. Hüüdes täiest kõrist: „Võta sõnad tagasi, muidu...“ Vana ainult naeris ülbelt. Seepeale oli Juka rusikahoop liig vanale rasvunud mehele ja kukkudes läks ta pea raudkonksu vastu – veri tuli välja oimust, suust ja ninast. Appikarjumise peale tuldi appi ja Juka viidi ära.

Kohtus sai Juka loa pastoriga rääkida. Juka kahetses kogu südamest oma tegu, palus nuttes Jumalalt andeks – kuid enam ei saanud ta paluda Hammerilt, kuna too suri. Juka viimane palve oli, et Jumal hoiaks ta peret ja tooks päevavalgele ta naise süütuse. Juka sai rahu – see oli rõõvliarm! Seda tundsid kõik kohtuistungil – see siiras ülestunnistus ja käitumine pälvis kõikide kaastunde. Kuna ta võttis süü täielikult omaks – ei aidanud miski – kohus mõistis paragrahvi alusel, mida ta ka ise tunnistas, mida ta väärt on – et ta hukatakse.

Juka palve, et Jumal ta pere eest hoolt kannaks ja ka naise süütuse päevavalgele tooks – jäi kohtutoas viimasena kõlama.

Ja nüüd, kus Hammeri poeg Birger Vasara oli Toomeküla kohtunik, imestas Kaarin – miks ta müüs kogu Toomeküla mõisa ja ainult Luhtalat ei müünud... Kas see oli kättemaks isa surma eest? Kas ta tõesti on läinud peale kooli julmaks, kuigi armastas noore koolipoisina teda?

„Ei, see ei või olla,“ arvas Kaarin ja otsustas ise minna küsima härra Vasaralt, mida ta teeb edasi. Samas tuli Kaarinile mõte, et põhjuseks võib olla ka see, et Vasara poeg oli armunud tema vanemasse tütrusse, kui nad linnast tulid elama siia peale isa surma. Küllap oli Vasara sellele vastu. Kõik need asjaolud tegid Kaarinile muret.

Kaarin asus minema Birger Vasara juurde, et kuulda saada tõde. Enne kui jõudis Vasara majani, pidi ta mööda minema Sanna majast. Sanna istus väljas vaikselt omaette. Kaarinile tuli meelde, et Sanna palus teda mõelda, mida ta võiks teha nende heaks. Hüvitada? Tähendab, et teab kes võttis selle kirja – miks ta ei võiks seda tunnistada? Nii lähenes ta Sannale ja ütles peale teretamist:

„Andestage, et segan, aga ma leidsin, mida võite minu

heaks teha.“

„Mida?“ oli Sanna üllatunud ja tundis heameelt, et saab ometi aidata.

„Te ütlesite, et te tunnistasite valet. Te võiksite nüüd tunnistada üles. Teile ei tee see midagi, sest ka süüdlast enam ei karistata, aga minu nime au saaks taastatud ajal, kui meie Luhtala saatuse on küsimuse all,“ ütles Kaarin.

„Mis?“ võpatas Sanna. „Ei, ei, see on võimatu...“ ja ta hakkas valjusti nutma.

„Andestage, ma ei tahtnud teile paha. Andestagu ka Jumal, et otsin oma au.“ Kaarin andis hüvastijätuks kätt ja läks häbenenud Vasara poole.

Härä kohtunik Birger Vasara oli üksi toas. Ta poeg Lauri oli Kirikukülas. Kohtunik kuulis koputust ja ust avades nägi ta enda imestuseks Kaarinit.

„Astuge sisse,“ palus ta sõbralikult, lastes astuda Kaarinit ees.

„Tulin Luhtala pärast,“ ütles Kaarin, „aga ma kaua ei viibi, tahaks ikka tõde teada.“

„Olge head, võtke lahti ja astume edasi,“ palus Birger.

Birger silmitses Kaarinit, kes oli ikka veel ilus ja õrn oma sinirüüdlises kleidis, heledate juustega. Birger ei vaadeldud teda kui oma isa tapja naist – vaid kui lille, mida ta kord tahtis noppida, kuid see ei kuulunud temale.

Nad istusid mõlemad.

„Andestage,“ alustas Birger, „et pole teie poole tulnud sellest rääkima ja panin teid rahutust tundma, aga paberid ei ole veel valmis.“

„Mis paberid? Kas ajate meid Juka teo pärast või Maila pärast?“

„Oh, mu kallis Kaarin. Maila pärast, selle väikese ilusa neiukese pärast, kes on sama kaunis kui ta emagi kuueteist aastaselt. Et minu Lauri teda armastab, tähendab, et pojal on isa maitse. Aga mina sain korvi! Kas mäletate?“

Kaarin tõusis, tal oli ebamugav.

„Te pilkate mind ja mu last,“ ütles Kaarin punastades.

„Ei, ei mingilgi kombel. Andestage minule, kui solvasin

teid, aga ma ütlesin tõtt. Paberid varsti tulevad ja Luhtala on seaduslikult teie oma.“

Kaarin oli nüüd tõeliselt nagu üks suur silm ja kõrv. Ta vaatas ja kuulis – aga tundus, et see kõik on nagu unes.

Birger võttis ta käe.

„Seda käeandmist, Kaarin, seda võtke kindla lubaduse kinnituseks.“

Siis sulas Kaarini süda ja pisarad hakkasid voolama ojana.

„Miks te olete nii hea?!“

„Kallis Kaarin, luba, et nii nimetan, sest sa oled seda minule tänini. See on ainult üks osa kõigest minu mõtetest.“

„Mu mees ju tappis teie isa,“ kogeles Kaarin.

„Ei, Kaarin, ma tean seda kõike. Ka mina olen sinu mehe ja teie laste isa tapja. Olen kohtunik, kuid ei saanud aidata. Ta võttis süü endale, mitte ainult mõtetes, vaid ta tunnistas kõikide ees – ja seda paragrahvi ei saanud muuta. Aga minu isa ise oli süüdi kõiges – aga surnud ei räägi enam.“

Nii, et andesta. Ma tean teie elu. Mu poeg Lauri on mulle rääkinud kui armas on Maila. Ja palun ka sind, Kaarin, ära keela Mailat minu minijaks.

Ma plaanitsesin oma edaspidist elu nii, et lähen Kirikukülla, jätan oma maja Laurile ja Mailale.“

Kuna Kaarin ei saanud vastata, rääkis Birger edasi.

„Kas tead, Kaarin! Sina tegid minust mehe! Teie truudus – sinu ja Juka – äratas minus häbitunde... Ja teie karmi saatuse ülekohus kutsus mind hindama õiglust. Olen südamest tänulik. Kui nüüd tean, et Lauri armastab Mailat, siis täituvad minu soovid, et mu poeg saab armsa ja truu naise ja mina hea minija.“

Kaarinil ei olnud sõnu ja ta ei osanud midagi öelda.

„Ja veel,“ rääkis Birger edasi. „Mul on üks palve, mida ainult sina kui ema saad täita. Nimelt ma soovin, et nad lähöksid mõlemad edasi õppima rahvaülikooli. Olen kõigele sellele mõelnud. Nii et anna andeks...kuid ühtlasi palun, et see palve täituks. Võta nüüd vastu see summa, mida läheb maksuma kooliaeg ja ära räägi kellelegi, ka Mailale mitte.“

Olen väga tänulik ja ka mu abikaasa, sest Lauri on Maila kõrval saanud paremad mõtted – nad on nüüd mõlemad Taevasa lapsed. Meil mõlemal on suur rõõm!“

Kaarin tõusis ja läks võtma üliriideid – ja Birger aitas.

„Küll olen kogenud täna õhtul imet – ja üldse sellel nädalal. Proua Ketra käis minult küsimas kaht last endale kasvatada, et hüvitada minu minevikku. Aga ma polnud nõus. Ka tema mees enne surma oli käskinud hüvitada.“

„Mis?“ imestas Birger. „See annab uurimiseks materjali. Olen selle kallal juurelnud juba kaua. Tahan temaga isiklikult rääkida!“

„Ei, ei,“ hädaldas Kaarin. „Ära ütle seda kellelegi ja ära hakka enam seda asja uurima. Ära tee seda, luba seda minule Maila ja Lauri pärast! Olen juba teda rahutuks teinud siia tulles ja kahetsen oma tegu. Jumal olgu mulle armuline!“

„Hea küll, luban et ei räägi kellelegi. Aga mina kui kohtunik uurin endale, mitte teistele. Luban seda,“ ütles veel Birger.

Nad lahkusid erutatutena.

Kui Sanna Ketra läks peale Kaariniga jutuajamist tuppa, siis oli ta nagu läbi pekstud. Ta oli siiski öelnud rohkem kui vaja ja Kaarin oli mõistnud! Oh mind viletsat! Ta otse ulgus südames. Siis ta vajus põlvedele ja anus: „Issand Jumal, anna mulle seda usku, mida omas Amos, kui käskis tunnistada. Mul jätkus seda ainult rannani, aga kodukülas oli kõik kadunud. Mis pean ma tegema? Ma valetasin. Ma enam ei valeta – ei, olgu see viimane kord!“

Ta kartis, süütas kõik lambid põlema. Teenija, tulles ja nähes suurt valgust küsis, keda proua ootab?

„Külalisi,“ ütles ta.

„Ah, jaa...“ ütles teenija ja väljus.

„Ja jällegi vale! Olen vale võrgus! Kuidas vabaneda? Mis siis, kui tunnistan... Kuidas ma seda teen...? Kellele esmalt? Oh, Jumal...aita, aita!“

Ta värises ja nuttis. Võttis laualt Piibli ja palus Jumalat rääkida tema vastu, sest see on TEMA SÕNA, nii uskus Amos

ja kõik need seal Chicagos, kellega ta tuttavaks sai. Ta käed värisesid, kui ta avas PÜHAKIRJA, mis avanes peaaegu lõpust.

Ta luges 1.Johannese 1:7-9. See viimane salm otse kiirgas ta silmadele. Ta pühkis pisarad ja luges uuesti:

„Kui me oma patud tunnistame, on Tema ustav ja õige, nii et Ta meile annab patud andeks ja puhastab meid kõigest ülekohtust.“ See on just vastus minule! See on Issand, kes minule räägib oma Sõna läbi! - - - Ka Amos tundis, et ta sai rahu peale seda, kui ta sai unenäo kohtuaujärjest. Jah, jah, aga mida rääkis see noor pastor Antero Auma? See oli ka kohtust. Ma ju märkisin oma laululehe servale... Kus see on, see on tähtis, sest ma tundsin, et see puudutas mind? See ei olnud unes, vaid ilmsi – selle pastori sõnad.

Nii, see on Heebrea 9:27.28 – samas ligidal, mõni lehekülj ettepoole: *„Ja otsekui inimestele on määratud kord surra, aga pärast seda kohus, nõnda ka Kristus, kes üks kord tõi enese ohvriks, et ära võtta paljude patud, ilmub teist korda ilma patuta neile, kes teda ootavad õndsuseks.““*

Seda lugedes Sanna tundis, et ta sai üleloomuliku jõu. Ta oli nõus kohe minema tunnistama, esmalt Kaarinile, siis pastorile. Ta laskus põlvedele ja palus härdalt taevast rahu ja võimalusi teha kõike, mis on kooskõlas Jumala tahtega – tulgu mis tuleb – ainult et Jumala tahe sünniks – ja et ta enam ei viivitaks.

Kell oli kuus hommikul kui ta tõusis ja otsus oli sama, mis magama heites. Ta palus teenijat kutsuda Kaarin, kuna ta ei saaks nii hästi seda laste juuresolekul teha.

Kuidas Kaarini süda peksis sel lühikesel teel Luhtalast Toomekülla. Ta ei teadnud mis on juhtunud. Ometi aimas ta, et see on Jumala käsi tegemas imet tema elus.

Vaevalt oli uks sulgunud, kui Sanna võttis Kaarini käre ja värisesedes tunnistas kõik.

„Ma tunnistan mõlemate eest. Seda palus ka mu mees,“ ütles ta. Ta ei karjunud vaid seisis rahulikult kui vahakuju ja higipisarad voolasid mööda nägu.

Kaarin nõrkas. Ta haaras kinni toolileenist. Siis puhkesid

ka tema pisarad, mis asusid sügaval südame põhjas – juba ootamas seda hetke, millal valla pääseda.

„Kelle juure ma nüüd esmalt lähen?“ küsis Sanna Kaarinilt.

„Ma arvan, et õpetaja juurde...“ ütles Kaarin.

„Läheme,“ oli Sanna kohe nõus.

Nad läksid autoga. Kaarin juhatas Sanna õpetaja ukse juurde, lubades ise väljas oodata nii kaua kui vaja.

Mõne aja pärast kutsus Antero Auma Kaarini sisse. Kaarini sisse astudes tuli Sanna talle vastu ja kallistas teda. Nüüd nutsid nad koos.

„Nüüd tunnistan kõigile ja sa saad oma au tagasi!“

Antero Aumal oli just kaetud laud, valmis ka leib ja viin püha talituse jaoks, lepituse õhtusöömaajaks – ja ta palus neid istuda lauda. Enne kui nad istusid, põlvitasid nad koos. See, et nad mõlemad palvetasid südamest selge hardumusega oma Taevasa poole, tunnistas, et uus laps oli sündinud. Sanna keel tänas oma Loojat ja Lunastajat – pattude kustutajat ja väega täitjat, kes avas nende mõlemate südamed üksteisele. Jumala rahu hõljus õnnistavana nende üle.

Kaarinile oli see selline elamus, mida ta ei oleks pidanud kunagi võimalikuks. „Oh, et mu Juka oleks ka olnud siin,“ mõtles ta. Antero Auma tundis Kaarinis, oma õpilases sangarit, misjonäri – milleni ei küündinud veel tema, õpetaja.

„Mul on ütlemata suur rõõm ja rahu,“ ütles Sanna. Nad olid õnnelikud, kuigi Sanna tervis jättis soovida, sellest kõneles ta kahvatu näoilme.

Kaarin ja Sanna sõitsid ära, kuid rahu jäi kiriklasse. Aumade pere tundis seda veel kaua.

Jõudes koju läks Kaarin Sannaga, sest Sanna tundis oma tervise halvenemist juba mitu päeva. Kaarin kutsus arsti, kes käskis Sannat kolm nädalat puhata – et keegi ei häiriks! Ta jäi koju üksi – keegi ei teadnud mida ta tegi või mõtles.

Esmaspäeval, peale kolmenädalast haigusepuhkust saatis Sanna oma teenija Birger Hammeri – praeguse Vasara, kes oli nüüd nimismees ja kohtunik – juurde küsima, kas tal on aega teda vastu võtta. Birger Vasara teatas vaba aja ning oli rõõmus

teda nähes. Ta tervitas Sannat ja palus sisse, kui Sanna koputas.

„Olen kuulnud, et olite haige?“ küsis nimismees.

„Olin jah. Eks see merereis, mehe surm ja matus ja need kõige tähtsamad asjad, millede pärast tulin just teie jutule, panid mind elu rutiinist eemal olema ja mõtlema ning otsuseid tegema.“

Ta ütles seda rahulikult ja avas mapi, mis tal kaasas oli ja võttis sealt paberi, öeldes: „See ei ole arvatavasti valmistatud vastavalt õigusnormidele, aga ma palun teid seda lugeda ja kirjutada samad asjad nii, et need vastavad seaduse nõuetele.“

Nimismees, kohtunik Birger Vasara, kellele oli antud ülesandeks tema ametile vastavalt tegutseda, tutvuda asjaga ning seaduspäraselt vormistada – ruttas lugema. Lugeses ta hingas sügavalt. Teksti lõpp oli kui pikselöök. Ta luges paberilt:

„**Tunnistus.** Mina, Sanna Ketra, neiu põlve nimega Sanna Lamp, leidsin kaksikümend neli aastat tagasi oma selleaegse peigmehe ja nüüdseks kadunud mehe Amos Ketraga Kaukala mõisa rannakoplist viie pitsatiga suletud tähitud 350 margaga kirjaümbriku, milline oli adresseeritud kogukonnanõunik Erland Hammerile. Me avasime ümbriku, põletasime kirja ja võtsime raha endile. Varguses süüdistati Toomeküla postitüdrukut Kaarin Pajuneni, kes on nüüd töömees Juka Luhtala lesk. Kohtus tunnistasin valet ja süüdistatu mõisteti vangi. Sügavasti kahetsedes tunnistan seda nii enese kui kadunud mehe eest, kes volitas mind selleks surivoodil. **Otsus:** Olen teeninud karistusmaja nuhtluse ja oleksin valmis seda kandma, aga tean, et asi on seaduslikult aegunud, nii et minu vastu ei tõsteta enam süüdistust. Ma ei või muud, kui mõista ise kohut enesele. Lähen tagasi Ameerikasse, maapagulusse, ära sünnimaalt, kuhu olin kavatsenud tulla ja jääda. **Hüvitus:** Tean, et raha ja varaga ei saa hüvitada seda, mida olen teinud. Aga minu omanduse alged on ülekohtused ja mul ei ole õigust seda nautida. Eelöeldu põhjal võlgnen otsejoones kogukonnanõunik Hammeri pärijatele. Teiseks Kaarin Luhtalale, kelle vastu olen patustanud rohkem ja kes elab kehvuses mitme lapsega. Sellepärast olen arutanud asja

südametunnistuse sunnil ja Jumala ees ning otsustanud järgmist:

1) Toomeküla mõis kõige liikuva varandusega loovutan kogukonnanõuniku pojapojale Lauri Vasarale. Kuni tema täisealiseks saamiseni jääb mõis tema vanemate haldusesse;

2) Kaarin Luhtala nimele panen panka oma raha, väljaarvatud see osa, mida vajan reisiks ja möödapääsmatuiks kuludeks Ameerikasse sõidul. Ka mehe haa korraldamiseks on eri summa Antero Aumale kasutamiseks.

Mõlematest ülalmainitud kingitustest, kui võin nimetada neid nii, palun teatada asjaomastele alles siis, kui olen lahkunud maalt, et mingi vastupanu või tänu ei saabuks minuni.

Jään Jumala kõikvõimsa kohtu ja armu alla.

Toomekülas, oktoobrikuu 20. päeval. Sanna Ketra.

„Proua Ketra, mina jään tummaks,“ lausus nimismees.

Proua Sanna Ketra ulatas käe, mille nimismees vastu võttis, ja ta tõusis.

„Olen sügavasti liigutatud, kuid ei oska mingit nõu anda isiklikult, ka kohtunikuna ei ole enam õigust selleks.“

Ja nad lahkusid.

Lumi kattis maad. Laev liugles välja Hango sadamast. Rannal ei olnud kedagi talle lehvitamas. Reisijad olid kõik võõrad. Ta läks istuma ja mõtles, kuidas ta jõuab Uue Maailma saarele ja hakkab seal misjonäriks. Esmalt läheb Chicagosse selle venna juurde, kes tundis neid sellest telgikoosolekust saadik.

Kell oli juba kaksteist päeval, kui ta mõtles kodukirikule, kus õpetaja teatab kogudusele tähtsa uudise, mida ta palus teha, et kõik teaksid, et Kaarin on süütu. Siis ilmub see ka ajalehtedes ning jõuab lõpuks üle mere.

Tal oli hea meel kõigest sellest ja ta oli rahul tehtuga. Ta tänas Jumalat, kes andis jõudu tunnistada ja hüvitada.

Ta elust ei ole Soome kellelegi saabunud mingeid teateid.

Aga ükskord saabus õpetaja Auma nimele Sanna Ketra põrm, et matta see tema mehe Amos Ketra kõrvale, kuhu oli raiutud juba enne tema nimi ja alla lause

„Jumal olgu meile armuline.“

* * * * *